

Høringsnotat

8. juni 2017

Forslag til endringer i forskrift om alkoholordningen for Svalbard

Opphevelse av forbudet mot salg og skjenking av øl som inneholder over 7 volumprosent alkohol

Høringsfrist: 31. august 2017

1 Innledning

I dette høringsnotatet foreslås at forbudet på Svalbard mot salg og skjenking av øl som inneholder over 7 volumprosent alkohol, oppheves. Forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen på Svalbard § 1-8 som inneholder forbudet, foreslås derfor endret. I tillegg foreslås en nødvendig tilpasning i bestemmelsen om kvoteordning for personlig kjøp av alkohol på Svalbard, jf. § 2-3, samt opphevelse av to-desimalsystemet for angivelse av grensen for volumprosent i alkohol (fra 4,75 til 4,7).

Departementet forbereder en totalgjennomgang av regelverket på Svalbard og ber gjennom dette høringsnotatet også om innspill på behov for andre endringer i forskriften om alkoholordningen for Svalbard

2 Bakgrunn for forslaget

Salg og skjenking av øl som inneholder over 7 volumprosent alkohol er ikke tillatt på Svalbard i dag. Det har blitt reist spørsmål om et slikt forbud fortsatt er nødvendig. Blant annet er det vist til opphevelsen av forbudet mot tilvirking av alkohol på Svalbard i 2014, og at volumprosentforbudet forhindrer det lokale bryggeriet å selge sitt sterkøl. I sin behandling av Svalbardmeldingen (Meld. St. 32 (2015–2016) ba utenriks- og forsvarskomiteen om en gjennomgang av regelverket for salg av øl på Svalbard, med utgangspunkt i begrensningene for salg og skjenking av alkohol som inneholder over 7 volumprosent alkohol, jf. Innst. 88 S (2016-2017). Departementet har derfor foretatt en vurdering av om dagens volumprosentforbud bør oppheves.

Departementet har flere ganger signalisert at det er behov for en totalgjennomgang av alkoholregelverket på Svalbard. Til tross for at det har vært ønskelig å se på hele regelverket under ett, er det departementets oppfatning at det vil være mest hensiktsmessig å foreta en isolert utredning om å oppheve volumprosentregelen for å unngå forsinkelser av denne endringen. Arbeidet med en totalgjennomgang er imidlertid under forberedelse, og høringsinstansene bes derfor allerede gjennom dette høringsnotatet om innspill til relevante problemstillinger som bør vurderes ved en slik gjennomgang av regelverket, se nærmere under punkt 4.

3 Gjeldende rett

3.1 Regelverket for salg og skjenking av øl på Svalbard

Innførsel, tilvirking og omsetning av alkoholholdig drikk på Svalbard reguleres av forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 gitt i medhold av lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) § 1-2. Forskriften tilsvarer på mange punkter bestemmelsene i alkoholloven, men inneholder også flere særbestemmelser som har vært begrunnet i de særskilte forhold som har gjort seg gjeldende på Svalbard.

Både salg og skjenking av øl som inneholder mer enn 7 volumprosent alkohol, er forbudt på Svalbard, jf. forskriften § 1-8. Forbudet må delvis ses i sammenheng med

definisjonsbestemmelsen for alkoholholdig drikk i § 1-2 og kvoteordningen for kjøp av alkohol til personlig bruk i § 2-3.

Regelverket for omsetning og skjenking av alkoholholdig drikk på Svalbard, er knyttet opp mot skillet mellom øl, vin og brennevin jf. forskriften § 1-2. Skillet er trukket etter alkoholtypens tilvirkingsmåte, slik det også var på fastlandet før endring i alkoholloven i 2005.

Varegruppene har betydning for omfang og sammensetning av alkoholholdig drikk som kan kjøpes av privatpersoner. Prisregulering gjennom bruk av avgifter har historisk ikke vært ansett som et hensiktsmessig alkoholpolitisk virkemiddel på Svalbard, blant annet som følge av de særskilte avgiftsreglene som gjelder på området. I stedet ble det i 1974 etablert en månedlig kvoteordning for personlig kjøp for å begrense alkoholforbruket, jf. forskriften § 2-3.

Kvoteordningen gir personer som er innført i registeret for befolkningen på Svalbard, en månedlig rett til å kjøpe inntil 2 flasker brennevin, inntil 0,5 flaske sterkvin og inntil 24 bokser/halvflasker øl som ikke inneholder mer enn 4,75 volumprosent alkohol. Svakvin er ikke underlagt faste kvoter, men kan kjøpes for rimelig forbruk.

Av den årlige kvoten kan inntil 24 bokser/halvflasker øl inneholde mellom 4,75 og 7 volumprosent alkohol, jf. § 2-3 første ledd. I praksis ser det ut til at denne kvoten i hovedsak benyttes til kjøp av juleøl. Det er ingen tilsvarende kvoter for skjenking, og øl mellom 4,75 og 7 volumprosent kan dermed skjenkes fritt innenfor rammene av det øvrige regelverket, jf. § 3-1.

3.2 Regelverket for salg og skjenking av øl på fastlandet

Salg og skjenking av alkohol på fastlandet reguleres av lov 2. juni 1989 nr. 27 om alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) med forskrifter.

Regelverket inneholder ikke et forbud mot salg eller skjenking av øl med over 7 volumprosent alkohol. Et slikt forbud eksisterte imidlertid tidligere og fremgikk av opphevet lov 28. juni 1912 nr. 4 (ølloven) § 17. Bestemmelsen ble opphevet i 1999 etter at EFTA's overvåkingsorgan (ESA) hevdet at forbudet, som omfattet både utlevering av innenlandsk tilvirket øl og innførsel av øl fra utlandet, var i strid med EØS-avtalen.

Alkohollovgivningen på fastlandet inneholder ikke lenger en definisjon av øl, men legger til grunn en inndeling av alkoholholdig drikk i grupper basert på drikkens alkoholstyrke i volumprosent, jf. alkoholloven § 1-3. Endringen var ment å gjennomføre omsetningsmessig likebehandling av alkoholholdig drikk med samme alkoholinnhold i samsvar med EØS-avtalen.

Avhengig av alkoholinnhold, vil drikker være definert som enten alkoholfri drikk (under 0,7 volumprosent), alkoholsvak drikk (f.o.m. 0,7 t.o.m. 2,5 volumprosent), alkoholholdig drikk gruppe 1 (over 2,5 og høyst 4,7 volumprosent), alkoholholdig drikk gruppe 2 (over 4,7 og mindre enn 22 volumprosent) eller alkoholholdig drikk gruppe 3 (f.o.m. 22 t.o.m. 60 volumprosent).

Inndelingen har blant annet betydning for omfanget av salgs- eller skjenkebevilling, aldersgrense, salgs- og skjenketider og rettigheter knyttet til produksjon. Øl vil omfattes og reguleres av gruppe 1 eller gruppe 2, avhengig av alkoholstyrke i volumprosent.

4 Departementets vurdering

Det er et uttalt siktemål at regelverket på Svalbard skal ligge så tett opp til fastlandslovgivningen som mulig, jf. sist i Meld. St. 32 (2015–2016) (Svalbardmeldingen). I sin behandling av meldingen påpekte utenriks- og forsvarskomiteen at dette siktemålet også bør gjelde regelverket for salg av øl, jf. Innst. 88 S (2016-2017).

Departementet kan ikke se noen tungtveiende grunner til at det fortsatt skal gjelde et forbud mot salg og skjenking av øl over 7 volumprosent, når en slik regel ikke lenger eksisterer på fastlandet. Til tross for at forbudet på fastlandet først og fremst ble opphevet av EØS-rettslige grunner - som ikke er relevant på Svalbard - er det tale om en regel som nok hadde en mening da den ble gitt, men som senere har mistet sin betydning i takt med endringer i samfunnet og alkoholregelverket forøvrig.

På Svalbard gjelder dette ikke minst etter opphevelsen av forbudet mot å tilvirke alkoholholdig drikk i 2014, og innføringen av tilsvarende bevillingsordning for tilvirking av alkoholholdig drikk som gjelder på fastlandet. Departementet vil her peke på at det gir lite sammenheng i regelverket at det kan gis tilvirkingsbevilling for alkoholholdig drikk sterkere enn 7 volumprosent uavhengig av om det som tilvirkes er øl eller andre drikker, jf. alkoholloven § 6-1, jf. § 1-3, jf. Svalbardforskriften 3A-1, samtidig som det eksisterer et forbud mot salg og skjenking av øl over 7 volumprosent. Dette gjelder også regelen om at privatpersoner uten bevilling kan tilvirke øl opp til 22 volumprosent alkohol til eget bruk, jf. samme sted.

Til tross for at det kan være behov for særskilte regler for å begrense alkoholforbruket på Svalbard grunnet mangel på alkoholavgift, foreligger det etter departementets syn ikke tilstrekkelig alkoholpolitisk grunnlag for å opprettholde volumprosentforbudet på øl når alkoholholdige drikkevarer med høyere volumprosent alkohol, som vin og brennevin, er tillatt. Departementet foreslår derfor at forbudet i § 1-8 oppheves.

En opphevelse av volumprosentforbudet medfører at bevillingshavere vil kunne få bevilling for skjenking av øl sterkere enn 7 volumprosent, jf. forskriften § 3-2, jf. § 1-2 fjerde ledd.

Som nevnt tidligere, følger det av kvotebestemmelsen at det bare unntaksvis kan selges øl inntil 7 volumprosent jf. § 2-3. For at opphevelsen skal ha praktisk betydning også for salg, må denne unntaksbestemmelsen endres slik at den også omfatter øl over 7 volumprosent. Departementet foreslår derfor å endre bestemmelsen slik at den omfatter all øl over 4,75 volumprosent. Den øvre grensen vil da være 22 volumprosent, jf. definisjonen av brennevin i forskriften § 1-2 fjerde ledd.

Endringen får ikke betydning for kvotenes sammensetning for øvrig. Til tross for at det ikke er tema for dette høringsnotatet, vil departementet, som nevnt innledningsvis, starte

forberedelsene til en totalgjennomgang av alkoholregelverket på Svalbard. Høringsinstansene bes derfor allerede nå om eventuelle innspill til en slik gjennomgang. Et sentralt spørsmål vil være kvoteordningens eksistens og omfang. Det bes derfor særlig om innspill på om det er forhold som tilsier at dagens kvoteordning bør opprettholdes, eventuelt hvordan kvotenes sammensetning bør være ved en revisjon.

Alkoholregelverket på Svalbard benytter fortsatt et to-desimalsystem for å angi volumprosent alkohol i alkoholholdig drikk. På fastlandet ble grensen på 4,75 volumprosent endret til 4,7 i 2004, etter at Toll- og avgiftsdirektoratet v/Tolllaboratoriet viste til at det ikke er mulig å måle volumprosent mer nøyaktig enn +/- 0,1, jf. Ot.prp. nr. 86 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. og enkelte andre lover. Departementet viser til at samme begrunnelse gjør seg gjeldende på Svalbard og foreslår derfor å gjøre tilsvarende endring i alkoholforskriften på Svalbard.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Opphevelsen av volumprosentforbudet, samt den tekniske tilpasningen i kvoteordningbestemmelsen og opphevelsen av to-desimalsystemet, forventes ikke å medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Forskriftsforslaget

Forskrift om endring av forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen for Svalbard

(Fastsatt xx.xx.2017 av Helse- og omsorgsdepartementet med hjemmel i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. § 1-2 annet ledd)

I forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen for Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 1-8 skal lyde:

§ 1-8. Forbud mot salg og skjenking av brennevin

Salg og skjenking av brennevin som inneholder mer enn 60 volumprosent alkohol er forbudt.

§ 2-3 skal lyde:

Personer som er innført i registeret for befolkningen på Svalbard, kan kjøpe følgende månedlig kvote:

- inntil 2 flasker brennevin (eller inntil 4 flasker sterkvin)
- inntil 0,5 flaske sterkvin (alternativt 1 flaske annenhver måned)
- inntil 24 bokser eller halvflasker øl som ikke inneholder mer enn 4,7 volumprosent alkohol.

Av årlig kvote kan likevel inntil 24 bokser eller halvflasker *øl* inneholde *over 4,7* volumprosent alkohol.

- Svakvin for rimelig forbruk.

Med en flaske forstås inntil en liter alkoholholdig drikk.

Aldersgrensebestemmelsene i § 1-5 kommer til anvendelse.